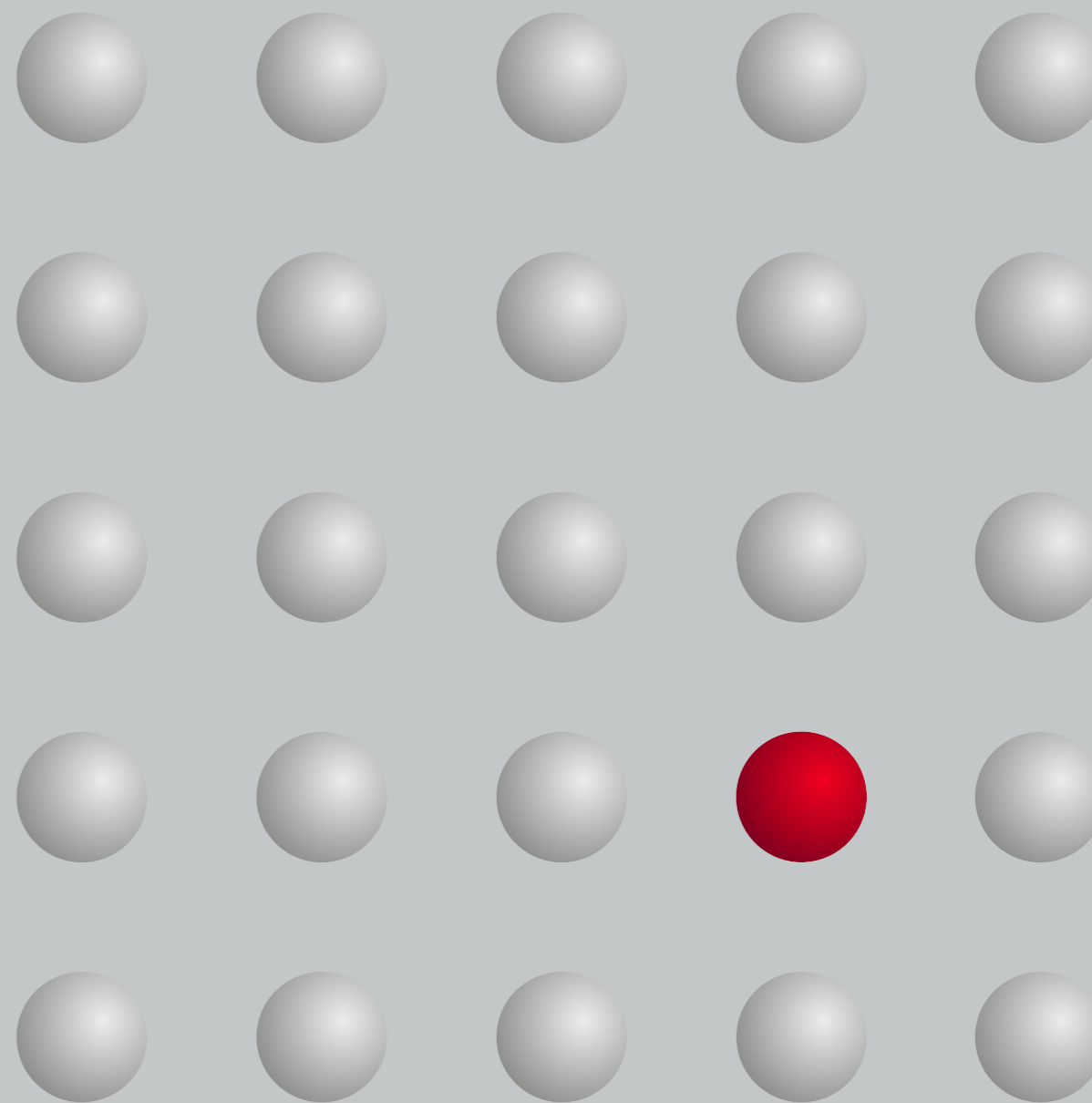

2020

Mária Rychnavská - Darina Bačová

Kooperácia v projektovom vyučovaní

ISBN 978-80-565-1452-8

Kooperácia v projektovom vyučovaní

Mária Rychnavská

Darina Bačová

Bratislava

2020

Názov: **Kooperácia v projektovom vyučovaní**

Autori: **RNDr. Mária Rychnavská, PhD., PaedDr. Darina Bačová, PhD.**

Recenzenti: PaedDr. Mária Onušková, PhDr. Maroš Dvorský

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum

Vydanie: 1.

Rok vydania: 2020

Počet strán: 30

ISBN 978-80-565-1452-8

Obsah

Úvod	4
1 Projektové vyučovanie so zameraním na kooperáciu žiakov	5
2 Kooperácia ako jeden zo základných princípov projektového vyučovania	7
3 Ukážky školských projektov	11
Záver	33
Zoznam bibliografických odkazov	34
Príloha	35

Úvod

Štátne vzdelávacie programy podporujú medzipredmetový a nadpredmetový prístup k projektovaniu obsahu vzdelania podľa vzdelávacích oblastí a im zodpovedajúcich vyučovacích predmetov a **posilňujú sebadôveru žiakov v riešenie problémov**, ktoré sú spojené s aktívnym učením sa. Vytvárajú tým podmienky na rozvoj kľúčových kompetencií žiakov a učiteľovi dávajú priestor na projektovanie vyučovania tak, aby sa žiak rozvíjal z hľadiska jeho komplexnosti a aktívne sa zapájal do výchovno-vzdelávacieho procesu.

Cieľom publikácie je na konkrétnych ukázkach dvoch školských projektov poukázať na možnosti uplatnenia projektového vyučovania so zameraním na kooperáciu a aktívne učenie sa a tak podporiť učiteľa v jeho príprave na vyučovanie.

Učiteľ si často kladie otázky: **Ako efektívne zabezpečiť aktívne učenie sa žiakov? Čo si to bude vyžadovať zo strany učiteľov a žiakov? Aké podmienky stanoviť na aktívne učenie sa? Darilo sa nám naplniť očakávané ciele? Do akej miery sme boli úspešní?**

Riešenie sme hľadali v uplatnení **projektového vyučovania so zameraním na kooperáciu**. Publikácia je venovaná učiteľom, ktorí absolvujú vzdelávanie tematicky orientované na uplatnenie projektového vyučovania so zameraním na kooperáciu, a je podporným metodickým materiálom pre lektora vzdelávania. Publikácia je členená do troch kapitol, v prvej uvádzame štruktúru na tvorbu projektu s akcentom na kooperáciu. V druhej kapitole opisujeme kooperáciu ako jeden zo základných princípov projektového vyučovania a v poslednej kapitole sú prezentované ukážky dvoch školských projektov.

1 Projektové vyučovanie so zameraním na kooperáciu žiakov

Zámerom uvedenej kapitoly je upriamiť pozornosť učiteľov na zdôraznenie kooperácie počas realizácie školských projektov, ktoré budú zahŕňať predmety z minimálne dvoch vzdelávacích oblastí. Vzhľadom na to pri tvorbe projektu vychádzame zo základných poznatkov a skúseností s projektovým vyučovaním. Uvádzame informácie o jednotlivých fázach projektu. Východiskom pri spracovaní boli publikácie Učíme v projektech (DVOŘÁKOVÁ, M. – KAŠOVÁ, J. – TOMKOVÁ, A. 2010) a Kooperatívni učení, kooperativní škola (KASÍKOVÁ, H.).

Návrh štruktúry na tvorbu projektu je rozčlenený do troch častí:

1. úvodné informácie o projekte,
2. časové plánovanie projektu,
3. produkt a vyhodnotenie projektu.

Tab. 1 Úvodné informácie o projekte

Téma:	
Cieľ:	Ciele sú zamerané aj na kooperáciu žiakov.
Motivácia:	
Druh projektu:	
Trvanie projektu:	
Vzdelávacie oblasti:	
Anotácia projektu	

Zdroj: BAČOVÁ, D. – NOVAK-DUCKÁ, E. – ONUŠKOVÁ, M., 2014, s. 14

Časové plánovanie projektu zameraného na kooperáciu žiakov a učiteľov v rámci aspoň dvoch vzdelávacích oblastí je praktické uvádzať v tabuľke. Údaje v nej sú prehľadné a slúžia tiež ako motivácia žiakov k realizácii činností v rámci projektu. Úlohy zaznamenávame v rámci nasledujúcich fáz projektu:

1. Motivačná fáza
2. Mapovanie a triedenie materiálov
3. Riešenie problému
4. Hodnotenie projektu, reflexia realizácie projektu, zhodnotenie vytvoreného produktu projektu

Tab. 2 Časové plánovanie projektu

Časový rámec, fáza projektu	Aktivita, úloha	Výstup	Poznámky o plnení úlohy
motivačná fáza			
prípravná fáza – mapovanie a triedenie informácií			
realizačná fáza – riešenie problému			
hodnotiaci fáza			

Zdroj: BAČOVÁ, D. – NOVAK-DUCKÁ, E. – ONUŠKOVÁ, M., 2014, s. 14

Výsledkom projektu je **produkt**. Napríklad produktom projektu je webová stránka, ktorú žiaci vytvoria na základe splnenia čiastkových úloh uvedených v tabuľke.

Tab. 3 Produkt a vyhodnotenie projektu

Produkt projektu – opis:
Reflexia realizácie projektu:
Vyhodnotenie projektu z pohľadu učiteľa:
Vyhodnotenie projektu z pohľadu žiaka:

Zdroj: BAČOVÁ, D. – NOVAK-DUCKÁ, E. – ONUŠKOVÁ, M., 2014, s. 15

2 Kooperácia ako jeden zo základných princípov projektového vyučovania

Nasledujúce texty a k nim viažuce sa úlohy sú určené pre učiteľov na vzdelávaní, ale môžu byť využité aj vo výchovno-vzdelávacom procese starších žiakov základnej školy a žiakov strednej školy.

1. Prečítajte si 3 definície pojmu kooperácia. Vysvetlite na základe definícií dôležitosť kooperácie pri realizácii školského projektu vychádzajúceho z obsahového zamerania minimálne dvoch vzdelávacích oblastí. Svoje vyjadrenia odôvodnite.

Kooperácia A

Je to cieľová štruktúra vyučovania. Kooperácia existuje vtedy, keď žiaci chápu, že môžu dosiahnuť svoj cieľ vtedy a len vtedy, keď ho dosiahnu aj ostatní žiaci, s ktorými sú spojení pri riešení úlohy. V danej úlohovej situácii dosiahnu tiež svoj cieľ.

Kooperácia B

Kooperáciu môžeme vnímať tiež ako povahovú, osobnostnú črtu žiaka (presnejšie kooperatívnosť).

Kooperácia C

Tretie vysvetlenie pojmu kooperácia sa vzťahuje k správaniu sa žiakov v školských situáciách.

(KASÍKOVÁ, H. 2010, s. 29, 30)

2. Definujte pojem projekt. Porovnajte svoju definíciu pojmu projekt s definíciou citovanou z odbornej literatúry.

Projekt – zahŕňa teoretické a praktické činnosti, ktoré smerujú k vytvoreniu produktu. Znak projektu: zodpovednosť za vlastné učenie, samostatné objavovanie poznatkov, úsilie žiaka o dosiahnutie cieľa (vytvorenie produktu). Produkt dáva práci na projekte zmysel, motivuje žiaka, základom projektu je téma zo života. (DVOŘÁKOVÁ, M, KAŠOVÁ, J., TOMKOVÁ, A. 2009, s. 14)

3. Charakterizujte jednotlivé roly na základe ich činnosti v skupine.

Roly v skupine (Kasíková 2010, s.79-80): koordinátor, pracovník s informáciami, sekretár – tajomník, pozorovateľ – hodnotiteľ, reportér – zapisuje, kontrolór, propagátor, kontaktná osoba – zameraná na kontakt s učiteľom a inými skupinami.

4. Porovnajzte jednotlivé typy kooperácie, určte spoločné a rozdielne znaky obidvoch typov kooperácie.

Typy kooperácie:

A Kooperácia ako výpomoc

Kooperácia ako výpomoc je založená na asistencii jednej osoby druhej, dôraz je kladený na spojenie medzi jedincami, na príťažlivosť cieľa pre všetkých účastníkov a na spolupodielnictvo v práci pri dosahovaní cieľa (Kasíková 2010, s. 30):

- kooperácia ako výpomoc sa často objavuje v škole vo forme tzv. tutoring, keď spolužiaci alebo vrstovníci pomáhajú jeden druhému v procese učenia,
- komunikácia zahŕňa diferenciaciu rolí (jeden učí, druhý sa učí),
- učiteľ stanovuje závislosť v úlohovej situácii tak, aby každý žiak prezentoval určitý diel práce a všetci spoločne prezentovali celok práce,
- závislosť je vytváraná tak, aby výkon každého člena skupiny prispieval k odmene, ktorú dostane celá skupina,
- v tomto type kooperácie je dvojica vekovo nevyrovnaná, optimálny vekový rozdiel je 2 – 3 roky (cross-age tutoring),
- minimum pre prácu tútora: úloha, inštrukcie na splnenie úlohy, model efektívneho správania tútora, základné informácie o úspešnosti učebných zásahov,
- odborníci tvrdia, že osobnostne sa takmer rovnako rozvíja ten, kto učí, aj ten, kto sa učí.

B Kooperácia ako vzájomnosť

Podstata tejto charakteristiky spočíva v tom, že na plnení cieľa a realizácii procedúr vedúcich k tomuto cieľu sa podieľajú všetci účastníci. Od začiatku úlohovej situácie aktérov spája zodpovednosť za prácu s informáciami, orientácia učenia na riešenie problému a hodnotenie. Hodnotenie síce môže byť založené na výkone jednotlivca, ale býva ešte prepojené s hodnotením skupinového úsilia, ku ktorému každý prispel. Celá trieda môže fungovať ako skupina skupín s medziskupinovými vzťahmi, založenými viac na spolupodielnictve ako na súťažení (Kasíková 2010, s. 31).

Vyžaduje sa vzájomné akceptovanie a plnenie spoločných cieľov skupiny, ktorá minimalizuje individualistické úsilie a konfrontáciu (podpora priateľstva, tolerancie, sociálnej

znášateľnosti). Ide o využitie rôznorodých zdrojov dostupných v skupine zameraných na prehĺbenie porozumenia, spresnenie hodnotenia a rozšírenie poznania (Kasíková 2010, s. 13-14)

5. Navrhnete tému školského projektu.

Napr.

- Návrh webovej stránky – Osobnosť slovenského filmu 20. storočia
- Úspora elektrickej energie a financií za účelom zvýšenia vreckového
- KALOKAGATIA – harmónia zdravého, krásneho tela a múdreho ducha
- Bábkové divadlo (vrátane vytvorenia bábok a scény)

6. Vyberte konkrétne vzdelávacie oblasti, na ktoré bude zameraný váš školský projekt.

- Jazyk a komunikácia – slovenský jazyk a literatúra, cudzie jazyky
- Matematika a práca s informáciami – matematika, informatika
- Človek a príroda – fyzika, chémia, biológia
- Človek a spoločnosť – dejepis, geografia, občianska náuka
- Umenie a kultúra – umenie a kultúra
- Zdravie a pohyb – telesná a športová výchova
- Človek a hodnoty – etická výchova, náboženská výchova
- Človek a svet práce – technika, svet práce

7. Prečítajte si definíciu a znaky kooperatívneho vyučovania (text je spracovaný na základe odbornej literatúry) a vyberte z textu tri informácie, ktoré sú podľa vášho názoru na realizáciu kooperatívneho vyučovania v praxi najdôležitejšie. Svoj výber odôvodnite.

Kooperatívne učenie znamená optimálne sa učiť na základe špecifického usporiadania vzťahov v úlohových situáciách – na základe pozitívnej vzájomnej závislosti – kooperácie (Kasíková 2010, s. 37).

Skupinové vyučovanie je formou pre kooperatívne učenie.

Znaky kooperatívneho učenia sú základné oporné stĺpy systému, ak nefunguje jeden z nich, je ohrozená účinnosť kooperatívneho učenia.

Znaky kooperatívneho učenia (Johnson, Johnson 1989)

1. Pozitívna vzájomná závislosť – žiaci nemôžu byť úspešní, ak nebudú úspešní ich spolužiaci, žiaci musia spoločne koordinovať úsilie, aby splnili úlohu.

Pozitívna vzájomná závislosť sa dosahuje: spoločným cieľom, vhodne zvolenou odmenou, rozdelením informačných zdrojov, rozdelením rol v skupine.

2. Interakcia tvárou v tvár – činnosť sa realizuje v skupinách (2 – 6 žiakov), adresáta máte pred sebou, teda máte bezprostrednú spätnú väzbu.

3. Osobná zodpovednosť, osobné skladanie účtov – výkon každého jedinca je zhodnotený a využitý pre celú skupinu, všetci členovia skupiny majú úžitok z kooperatívneho učenia.

Zmysel kooperatívneho učenia je v posilnení jednotlivca (on by mal byť potom schopný sám riešiť podobné úlohy). Individuálna zodpovednosť je podporovaná individuálnym testovaním, je dôležité kontrolovať a požadovať výsledky práce skupiny od jednotlivca.

4. Formovanie a využitie interpersonálnych a skupinových zručností – presná a jednoznačná komunikácia, akceptovanie sa žiakov navzájom, riešenie konfliktov konštruktívnym spôsobom.

5. Reflexia skupinovej činnosti – zabezpečuje myslenie aj na metakognitívnej úrovni, vedie to k zvýšeniu intelektuálnej úrovne žiaka.

Aktívne učenie sa je charakterizované participovaním – iniciatívou a tvorivou účasťou žiakov na učebnom procese a jeho obsahu, kooperáciou vyjadrenou interakciou a spoluprácou všetkých účastníkov tohto procesu, tvorivosťou, vyžadovaním divergentného myslenia, tvorivého riešenia problémov, spájaním racionálneho a intuitívneho myslenia a zážitkovým charakterom – je založené na skúsenosti, priamom kontakte s vecami, ľuďmi, prírodou, obsahuje uvedomovanie si vlastného prežívania a jeho reflexiu (Petrášková 2007, s. 7).

3 Ukážky školských projektov

EÚ – cesta k jazykom, k porozumeniu kultúr a k tolerancii

Obr. 1 Zástava EÚ 1024px-Flag_of_Europe.jpg
Zdroj: https://en.wikipedia.org/wiki/European_Union

A Úvodné informácie o projekte:

Téma:	EÚ – cesta k jazykom, k porozumeniu kultúr a k tolerancii
Cieľ:	Vypracovať etický kódex v dvoch jazykoch zameraný na rešpektovanie rôznorodosti kultúr
Motivácia:	využitie krátkej videosekvencie, konkretizácia témy a časového rámca projektu spoločne so žiakmi
Druh projektu:	Kombinovaný
Trvanie projektu:	7 vyučovacích hodín
Vzdelávacie oblasti:	Človek a spoločnosť, Človek a hodnoty, Jazyk a komunikácia

B Anotácia projektu:

Zámerom projektu je uskutočniť modelové zasadnutie Európskeho parlamentu, na ktorom študenti spoločne na základe debát a vzájomného konsenzu vytvoria Etický kódex zameraný na rešpektovanie rôznorodosti kultúr. Uvedený etický kódex bude predstavovať súbor pravidiel, ktoré by boli platné v EÚ. Tieto pravidlá by rešpektovali záujmy všetkých občanov EÚ, ktorí pochádzajú z rôznych kultúr.

Žiaci pri realizácii projektu vzájomne komunikujú a spolupracujú najčastejšie v skupinách. Výstupom ich vzájomnej spolupráce je produkt. **Produktom je etický kódex** vytvorený žiakmi, ktorí sú členmi modelového Európskeho parlamentu. Daný etický kódex v rámci dvoch vzdelávacích oblastí bude následne preložený žiakmi do nemeckého jazyka a prezentovaný v paralelnej triede školy.

Téma projektu patrí do školského vzdelávacieho programu. Téma je výsledkom komunikácie učiteľov v rámci dvoch vzdelávacích oblastí.

C Realizácia a časový rámec projektu (úlohy v rámci fáz projektu)

Časový rámec, fáza projektu	Aktivita, úloha	Výstup	Poznámky
motivačná fáza 1 h	sledovanie videosekvencie, ktorá je zameraná na činnosť Európskeho parlamentu v roku 2020	zoznam hodnôt, ktoré sú dôležité pre fungovanie demokratickej spoločnosti, ich charakteristika – na základe videosekvencie	vzhľadom na súčasnú situáciu upriamiť pozornosť na zmeny, ktoré nastanú v činnosti EÚ
motivačná fáza	aktivita je zameraná na vytvorenie zoznamu hodnôt v demokratickej spoločnosti a ich charakteristiku	zoznam hodnôt, ktoré sú dôležité pre fungovanie demokratickej spoločnosti, ich charakteristika	
mapovanie a triedenie informácií 1 h	organizácia činností Európskeho parlamentu – spracovanie na základe odbornej literatúry a zdrojov v elektronickej podobe	opis základných činností Európskeho parlamentu	
realizačná fáza – riešenie problému 4 h	zasadnutie Európskeho parlamentu s cieľom vytvoriť Etický kódex	Etický kódex Európskeho parlamentu	môže byť doplnené aj o pravidlá etikety v úvode a závere zasadnutia, ale aj počas diskusie

realizačná fáza – riešenie problému	preklad Etického kódexu Európskeho parlamentu do nemeckého jazyka	Etický kódex Európskeho parlamentu v nemeckom jazyku	
realizačná fáza – riešenie problému	príprava prezentácie Etického kódexu Európskeho parlamentu v slovenskom aj v nemeckom jazyku	prezentácia Etického kódexu Európskeho parlamentu v slovenskom aj v nemeckom jazyku v paralelnej triede v tom istom ročníku danej školy	
hodnotiaca fáza 1 h	hodnotenie realizácie projektu so zameraním na: - obsah jednotlivých pravidiel Etického kódexu Európskeho parlamentu a ich vysvetlenie, - na preklad Etického kódexu EP do nemeckého jazyka a prezentovanie tohto dokumentu spolužiakom v paralelnej triede, - na spoluprácu členov jednotlivých skupín	prezentácia produktu projektu, písomné spracovanie hodnotenia projektu z pohľadu učiteľa aj z pohľadu žiaka	

Motivačná fáza projektu

Časový rámec: 1 vyučovacia hodina

Cieľ aktivity: Navrhnuť možnosti zlepšenia tolerance občanov v EÚ na základe uvedenia hodnôt, ktoré majú byť v spoločnosti rešpektované.

Opis realizácie aktivity:

Učiteľ zadá žiakom nasledovné problémové úlohy, ktoré budú riešiť v skupinách. Úlohy sú rovnaké pre všetky skupiny.

Po vyriešení úloh v skupinách bude ich výstupom zoznam hodnôt, ktoré majú byť rešpektované v demokratickej a tolerantnej spoločnosti, ich krátka charakteristika. Žiaci sa dohodnú na JEDNEJ charakteristike demokratickej spoločnosti.

V úvode využijú motivačné video, aj jeho obsah môže byť východiskom k vyriešeniu úlohy:

<https://www.facebook.com/europskyparlament/videos/437909753572870/>.

Zadané problémové úlohy:

1. **Vymenujte hodnoty**, ktoré majú byť rešpektované v demokratickej spoločnosti.
2. **Charakterizujte hodnoty**, ktoré ste vymenovali v rámci riešenia úlohy č. 1.
3. Na základe výstupov riešenia úlohy č. 1 a č. 2 charakterizujte **demokratickú spoločnosť**.

Výstup a zhodnotenie riešenia úloh č. 1, č. 2, č. 3 (aj z hľadiska kooperácie žiakov):

Výstup: Zoznam hodnôt s ich opisom, ktoré majú byť rešpektované v demokratickej a tolerantnej spoločnosti, ktoré napíšu žiaci z jednotlivých skupín ako **jeden spoločný výstup** na tabuľu a **jedna spoločná definícia** demokratickej spoločnosti, na ktorej sa dohodnú všetky skupiny.

Výstupy riešenia úloh č. 1 a č. 2

Sloboda – tento pojem zahŕňa slobodu prejavu, slobodu tvorenia pre jednotlivca na základe vlastného rozhodovania.

Opis slobody žiakmi: Ľudia majú dnes viac slobody ako v minulosti, pretože je väčší blahobyt, materiálne zabezpečenie prináša so sebou slobodnejšie rozhodovanie, ale často sa zabúda na to, že sloboda prináša aj zodpovednosť za rozhodnutia.

Spravodlivosť a rovnosť, solidarita.

Opis spravodlivosti a rovnosti žiakmi: Spravodlivosť má veľa spoločného s rovnosťou pre všetkých ľudí. Jej základ spočíva v rovnakej dôstojnosti ľudí všetkých kultúr v rámci EÚ.

Spravodlivosť v rámci rešpektovania rôznorodosti kultúr znamená:

- rovnaké práva pred zákonom,

- rovnaké šance na politickú a spoločenskú zaangažovanosť,
- odstránenie sociálnej nerovnosti,
- rovnaké sociálne istoty a zabezpečenie,
- rovnosť pohlaví.

Opis solidarity žiakmi: je to vzájomná súdržnosť medzi ľuďmi a kultúrami, ochota vzájomne si pomáhať a podporovať sa. Pričom aj každý žiak má podporovať solidaritu. Potrebné je začať so solidaritou v každej triede, v každej škole. Členské štáty v rámci celej EÚ by si mali vzájomne pomáhať. Všetky členské štáty by mali: dodržiavať právne záväzky a zákony, niesť zodpovednosť za vývin v rámci EÚ.

Spoločná charakteristika demokratickej spoločnosti v rámci EÚ:

Demokracia v rámci EÚ znamená uplatňovanie slobody, solidarity, spravodlivosti a rovnosti medzi ľuďmi, ktorí pochádzajú z rôznych kultúr a z rôznych spoločenských vrstiev. Občania EÚ sa navzájom rešpektujú a zároveň hľadajú spoločnú cestu pri riešení závažných spoločenských otázok.

Zhodnotenie aktivity žiakmi, zamerané na ich vzájomnú spoluprácu pri riešení zadaných problémových úloh.

Žiaci uvádzali, že ich kooperácia bola podmienená smerovaním ich činnosti k rovnakému spoločnému cieľu. Požiadavka spoločných výstupov bola pre nich podnetom na zavedenie neformálnych pravidiel diskusie a následne sa na výstupoch po výmene názorov dohodli. Pri hodnotení ich kooperácie zdôraznili jej význam pre praktický život a riešenie pracovných úloh v budúcnosti.

Zhodnotenie aktivity žiakov učiteľom (aj z hľadiska kooperácie žiakov)

Uvedený projekt bol realizovaný v 2. F triede, ktorá je pozitívne hodnotená z hľadiska vzdelávacích výsledkov žiakov. Kolektív 2. F triedy pozostáva z 19 žiakov, z toho 16 dievčat a 3 chlapci.

Žiaci v skupinách spolupracovali, akceptovali sa navzájom. Len skupina zložená z chlapcov si vyžiadala občasné usmerňovanie. Chlapci sa na začiatku práce nevedeli dohodnúť na spoločnom zozname hodnôt, ktoré majú byť rešpektované v demokratickej spoločnosti. Postupne si určili neformálne pravidlá a na spoločnom výstupe sa dohodli.

Prípravná fáza projektu – mapovanie a triedenie informácií

Časový rámec: 1 vyučovací hodina

Cieľ aktivity: Analyzovať organizáciu a činnosť Európskeho parlamentu.

Obr. 2 Budova Európskeho parlamentu v Bruseli

Zdroj:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:European_Parliament_building_Brussels_3.jpg

Opis realizácie aktivity:

Učiteľ zadelí žiakom nasledovné problémové úlohy, ktoré budú riešiť v skupinách s využitím internetu. Úlohy sú zamerané na opis organizácie činností Európskeho parlamentu.

Žiaci riešia v skupinách nasledovné úlohy:

1. skupina: Opíšte členstvo a zloženie Európskeho parlamentu.
2. skupina: Opíšte organizáciu Európskeho parlamentu.
3. skupina: Opíšte procesy fungovania Európskeho parlamentu.
4. skupina: Opíšte pracoviská Európskeho parlamentu.

Výstup a zhodnotenie aktivity (aj z hľadiska kooperácie žiakov):

Výstup: Základné informácie zo 4 oblastí organizácie a činnosti Európskeho parlamentu. Najdôležitejšie informácie z každej oblasti sa napíšu na tabuľu a do zošitov. Výstupom práce skupín boli nasledovné stručné poznámky.

Členstvo a zloženie Európskeho parlamentu:

Celkový počet poslancov nesmie prekročiť 750 plus predseda. Celkový počet kresiel je pridelený podľa počtu obyvateľov členského štátu. Vystúpenie Spojeného kráľovstva z EÚ si vyžiadalo prehodnotenie toho, ako by sa malo prerozdeliť jeho 73 kresiel. Parlament sa po každých voľbách schádza raz mesačne.

Organizácia Európskeho parlamentu :

Predseda, 14 podpredsedov, plénum, politické orgány, výbory a delegácie, politické skupiny, európske politické strany a nadácie, sekretariát Európskeho parlamentu. Sekretariát zabezpečuje tlmočenie a preklady všetkých schôdzí a oficiálnych dokumentov.

Fungovanie Európskeho parlamentu:

Parlament rozhoduje o jednotlivých záležitostiach podľa väčšiny odovzdaných hlasov. Rozhoduje o programe svojich schôdzí. Program schôdzí sa sústreďuje na prijímanie správ jednotlivých výborov, na otázky Komisie a Rady, na rokovania o aktuálnych a naliehavých otázkach. Schôdze a zasadnutia sú verejné a vysielajú sa na internete.

Pracoviská Európskeho parlamentu:

Štrasburg vo Francúzsku, Brusel v Belgicku a Luxemburg. V Štrasburgu má Parlament sídlo, kde sa každý mesiac konajú schôdze vrátane schôdze o rozpočte. V Bruseli sa konajú dodatočné schôdze a parlamentné výbory sa schádzajú v Bruseli. V Luxemburgu je sekretariát a podporné oddelenia.

Obr. 3 Budova Európskeho parlamentu v Štrasburgu
<https://enacademic.com/dic.nsf/enwiki/5222978>

Obr. 4 Budova Európskej komisie v Luxemburgu

Zdroj: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jean_Monnet_Building_Luxembourg.JPG

Úloha spoločná pre všetky skupiny:

Cieľ: Vytvoriť spoločný súbor pravidiel kooperácie.

1. Vysvetlite slovo kooperácia.
2. Na základe skúseností formulujte 5 pravidiel kooperácie, ktorá je veľmi dôležitá pri zabezpečovaní činnosti Európskeho parlamentu. Z výstupov skupín na základe diskusie členov vytvoríme jeden súbor pravidiel kooperácie.

Uvádzame 5 pravidiel kooperácie:

1. Podieľať sa na tvorbe spoločného výstupu skupiny.

2. Konzultovať navzájom svoje návrhy na riešenie úloh.
3. Prijat' odôvodnené pripomienky členov skupiny k návrhom riešenia zadaných úloh.
4. Diskutovať s členmi skupiny, rešpektovať pravidlá diskusie.
5. Pomáhať členom skupiny pri riešení spoločných úloh.

Zhodnotenie aktivity učiteľom (aj z hľadiska kooperácie žiakov):

Žiaci v skupinách koordinovali svoje úsilie, aby splnili spoločný cieľ. Zároveň každý člen skupiny spolupracoval. Každá skupina sa podieľala na vyriešení spoločnej úlohy. Na konci hodiny žiaci získali poznatky o celkovom fungovaní Európskeho parlamentu. Väčšina žiakov pozitívne hodnotila to, že každá skupina mala inú a nie rovnakú úlohu, ako to bolo na prvej vyučovacej hodine, ale činnosť skupín smerovala k naplneniu spoločného cieľa. Žiaci porovnali kooperáciu v skupine a medzi jednotlivými skupinami pri rovnakých zadaniach úloh a rôznych zadaniach úloh.

Realizačná fáza projektu – riešenie problému

Časový rámec: 4 vyučovacie hodiny

Cieľ: Vytvoriť na modelovom zasadnutí Európskeho parlamentu etický kódex so zameraním na rešpektovanie rôznorodosti kultúr v slovenskom jazyku aj v nemeckom jazyku.

Učiteľ zadal nasledovnú úlohu:

Vytvorte etický kódex Európskeho parlamentu (súbor pravidiel) so zameraním na rešpektovanie rôznorodosti kultúr.

Opis realizácie aktivity:

Žiaci na základe vedomostí o fungovaní Európskeho parlamentu z predchádzajúcej hodiny vytvoria modelové zasadnutie Európskeho parlamentu, na ktorom vytvoria etický kódex so zameraním na rešpektovanie rôznorodosti kultúr. Žiaci vytvorili 10 pravidiel, ktoré odsúhlasili v modelovom parlamente. Zvolili si predsedu, ktorý danú schôdzu viedol. Predseda na zvolenie do funkcie musí dostať väčšinu hlasov z pléna (z triedy). Ostatní žiaci sú poslancami a tvoria plénum. Pravidlá, ktoré si vytvoria, musia byť odsúhlasené väčšinou poslancov z pléna (z triedy). Schválenie pravidiel etického kódexu podpíše predseda. Žiaci vytvorili v 4 skupinách 40 pravidiel Etického kódexu EP. Predseda parlamentu dal hlasovať postupne o každom uvedenom pravidle, kým sa nedohodli na 10 pravidlách.

Výstup aktivity

Etický kódex so zameraním na rešpektovanie rôznorodosti kultúr, vytvorený žiakmi:

1. Obyvatelia EÚ majú byť navzájom tolerantní a empatickí voči iným kultúram
2. Obyvatelia EÚ majú s ostatnými kultúrami viesť vzájomný dialóg
3. Obyvatelia EÚ sa snažia prekonať predsudky voči iným kultúram
4. Pri diskriminácii ľudí z iných kultúr upozorňovať na nesprávnosť týchto činov
5. Výchovou a vzdelávaním detí a mladých ľudí viesť k rešpektovaniu iných kultúr
6. Kultúry v EÚ sú rôznorodé, ale všetky sú rovnocenné
7. Vnímajme problémy iných kultúr a iných krajín, ako keby sme boli ich súčasťou
8. Myslíme na to, že ak nebudeme rešpektovať iné kultúry, nebudeme rešpektovaní ani my
9. Ľudia rôznych kultúr v EÚ majú právo slobodne tvoriť a slobodne šíriť svoje kultúrne tradície
10. Ľudia rôznych rás sú rovnocenní

Zhodnotenie aktivity aj z hľadiska kooperácie žiakov:

Žiaci si veľkú časť hodiny pri zostavovaní modelového zasadnutia Európskeho parlamentu organizovali samostatne. Mojm zámern bolo zasahovať do ich činnosti minimálne. Žiaci si za predsedu navrhli a zvolili žiačku, ktorá vyniká v triede dobrými študijnými výsledkami a organizačnými schopnosťami. Pri vytváraní pravidiel v skupinách sa snažili spolupracovať.

Cieľ:

Preložiť vytvorený Etický kódex modelového Európskeho parlamentu do nemeckého jazyka v rámci činnosti modelového Sekretariátu Európskeho parlamentu.

Opis realizácie aktivity:

Žiaci v piatich skupinách pracujú na preklade Etického kódexu do nemeckého jazyka. Každá skupina preloží dve pravidlá a pripraví si vysvetlenie uvedených pravidiel v nemeckom jazyku. Žiaci vytvoria grafický návrh tlačenej podoby Etického kódexu. Učiteľ v závere práce vyhodnotí výstupy jednotlivých skupín.

Výstup aktivity – preložený Etický kódex do nemeckého jazyka

Preklad Etického kódexu do nemeckého jazyka je uvedený pri produkte projektu.

Zhodnotenie aktivity žiakov aj z hľadiska kooperácie:

V každej skupine bola výborná spolupráca pri preklade Etického kódexu EP, pretože každá skupina mala spoločný cieľ, vytvorili spoločný výstup. Všetci členovia skupiny mali úžitok

z kooperatívneho učenia, pretože jednotliví žiaci pri preklade Etického kódexu EP do nemeckého jazyka sa učili navzájom, vymieňali si poznatky a skúsenosti.

Hodnotiaca fáza projektu

Časový rámec: 1 hodina

Cieľ aktivity: Prezentácia produktu projektu, hodnotenie projektu, reflexia realizácie projektu, zhodnotenie vytvoreného produktu projektu.

Opis realizácie aktivity:

Žiaci hodnotili výstupy a produkt projektu pod vedením učiteľa na základe kritérií hodnotenia, s ktorými boli oboznámení v úvode realizácie projektu. Žiaci prezentovali produkt projektu – Etický kódex EP v slovenskom a nemeckom jazyku spolužiakom v paralelnej triede školy.

Zhodnotenie vytvoreného produktu projektu:

Produkt projektu – vytvorenie uvedeného Etického kódexu má aj výchovný charakter. Na základe uvedených pravidiel etického kódexu sa zlepšilo správanie a konanie žiakov v reálnych situáciách – v škole, v triede, doma, na ulici, tolerovanie odlišnosti a rešpektovanie rôznorodosti kultúr. Obsah realizovaného projektu pozitívne ovplyvnil prístup k žiakom z rôzneho sociokultúrneho prostredia.

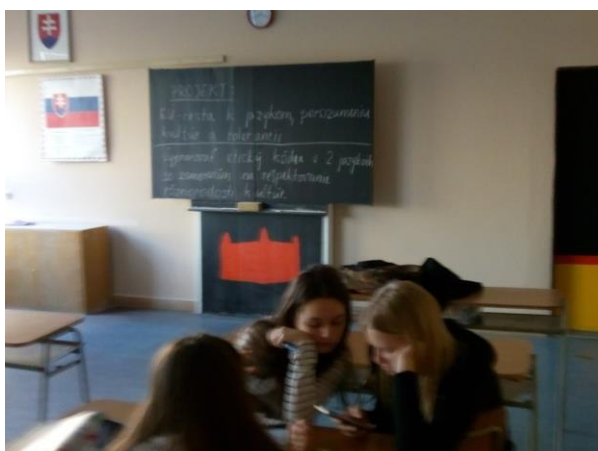
Reflexia realizácie projektu z pohľadu učiteľa

Žiaci v skupinách spolupracovali, akceptovali sa navzájom. Niektorí žiaci sa na začiatku práce nevedeli dohodnúť na spoločnom zozname hodnôt, ktoré majú byť rešpektované v demokratickej spoločnosti, ale postupne našli spoločné riešenie, dohodli sa. Žiaci v skupinách koordinovali svoje úsilie, aby splnili cieľ projektu. Každá skupina mala vyriešiť časť z celkovej úlohy. Na konci hodiny žiaci získali poznatky o celkovom fungovaní Európskeho parlamentu. Žiaci si veľkú časť hodiny pri zostavovaní modelového zasadnutia Európskeho parlamentu organizovali samostatne. Žiaci vytvorili v 4 skupinách 40 pravidiel etického kódexu. Predseda Parlamentu dal hlasovať postupne o každom uvedenom pravidle, kým sa nedohodli na 10 pravidlách. Niektoré pravidlá sa občas aj opakovali. Všetci členovia skupiny mali úžitok z kooperatívneho učenia, žiaci sa učili navzájom pri preklade Etického kódexu EP do nemeckého jazyka. Osobnostne sa žiaci obohacovali v rámci diskusie o pravidlách Etického kódexu.

Reflexia realizácie projektu z pohľadu žiaka:

Žiaci v rámci diskusie uviedli, že uvedený projekt v rámci vyučovania hodnotia pozitívne. Pre praktický život mala práca v skupinách väčší význam ako tradičné vyučovanie. Zároveň uviedli, že by sme školský projekt so zameraním na kooperatívne vyučovanie mohli častejšie realizovať. Pozitívne hodnotili, že prácou v skupinách sa zlepšujú ich vzájomné vzťahy a vzájomná komunikácia, je to zmysluplná činnosť, ktorá je prípravou na ich pracovný život.

Fotodokumentácia:

Obr. 5, 6 a 7: Kooperácia žiakov
Zdroj: foto p. Lazanová

Produkt a vyhodnotenie projektu

Produkt projektu

Etický kódex EP so zameraním na rešpektovanie rôznorodostí kultúr v slovenskom a nemeckom jazyku bude umiestnený na stránke školy ako súbor pravidiel, ktoré vytvorili

žiaci školy a ktoré je potrebné v každodennom správaní v škole, v triede, na ulici, doma dodržiavať, pravidlá sú platné pre všetkých občanov EÚ.

Produkt projektu:

Etický kódex so zameraním na rešpektovanie rôznorodosti kultúr, vytvorený žiakmi, v slovenskom jazyku

1. Obyvatelia EÚ majú byť navzájom tolerantní a empatickí voči iným kultúram
2. Obyvatelia EÚ majú s ostatnými kultúrami viesť vzájomný dialóg
3. Obyvatelia EÚ sa snažia prekonať predsudky voči iným kultúram
4. Pri diskriminácii ľudí z iných kultúr budeme upozorňovať na nesprávnosť týchto činov
5. Výchovou a vzdelávaním budeme viesť deti k rešpektovaniu iných kultúr
6. Kultúry v EÚ sú rôznorodé, ale všetky sú rovnocenné
7. Vnímajme problémy iných kultúr a iných krajín, ako keby sme boli ich súčasťou
8. Myslíme na to, že ak nebudeme rešpektovať iné kultúry, nebudeme rešpektovaní ani my
9. Všetky kultúry v EÚ majú právo slobodne tvoriť a slobodne šíriť svoje tradičné kultúrne tradície
10. Všetky rasy sú rovnocenné

Etický kódex so zameraním na rešpektovanie rôznorodosti kultúr, vytvorený žiakmi, v nemeckom jazyku

Ethischer Kodex mit der Zweckrichtung auf Respektierung der Vielfaltigkeit von Kultur,

gebildet von den Schülern in Deutscher Sprache

1. Die Einwohner der EU sollen gegenseitig tolerant sein und sollen empathisch gegenüber anderer Kultur sein.
2. Die Einwohner der EU sollen mit anderen Einwohner gegenseitigen Dialog führen.
3. Die Einwohner der EU bemühen sich die Vorurteile gegen anderer Klultur zu überwinden.
4. Bei der Diskriminierung der Menschen aus anderer Kultur werden wir auf Unrichtigkeit dieser Taten aumerksam machen.
5. Durch Erziehung und Bildung werden wir die Kinder zur Respektierung anderer Kultur führen.

6. Die Kultur in der EU ist verschieden aber jede Kultur ist gleichwertig.
7. Ziehen wir in Betracht die Probleme von anderer Kultur und von anderer Länder, als ob wir ihre Bestandteil wären.
8. Denken wir daran, wenn wir nicht andere Kultur respektieren werden, werden wir auch nicht respektiert sein.
9. Jede Kultur in EU hat Recht frei bilden und frei ihre kulturelle Traditionen verbreiten
10. Alle Rassen sind gleichwertig

Reflexia učiteľa:

- Stanovený cieľ projektu bol splnený.
- V priebehu realizácie projektu, ktorý trval 7 vyučovacích hodín, sa žiaci naučili vzájomne akceptovať vďaka kooperácii v skupinách.
- V budúcnosti by sme pri realizácii uvedeného projektu viac dbali na zloženie skupín, aby výborní žiaci boli v skupine so slabšími žiakmi.

V závere okrem hodnotenia zameraného na obsah a kvalitu výstupov, na hodnotenie produktu a jeho prezentáciu sme realizovali aj hodnotenie spolupráce členov skupín počas ich práce v skupine.

Uvádzame námet na realizáciu hodnotenia kooperácie žiakov.

1. Podieľal som sa na tvorbe spoločného výstupu skupiny.

0 1 2 3 4 5

2. Pomáhal som členom skupiny pri riešení úloh, pri dosahovaní spoločného cieľa.

0 1 2 3 4 5

3. Viedol som členov skupiny pri riešení úloh, pri dosahovaní spoločného cieľa.

0 1 2 3 4 5

4. Členovia skupiny mi pomáhali pri riešení úloh, pri dosahovaní spoločného cieľa.

0 1 2 3 4 5

5. Dával som členom skupiny návrhy na riešenie zadaných úloh.

0 1 2 3 4 5

6. Konzultoval som návrhy na riešenie úloh pre skupinu s členmi skupiny.

0 1 2 3 4 5

7. Prijal som odôvodnené pripomienky členov skupiny k mojim návrhom riešenia zadaných úloh.

0 1 2 3 4 5

8. Zúčastňoval som sa na riešení úloh v skupine, na tvorbe spoločného výstupu skupiny.

0 1 2 3 4 5

9. Moju spoluprácu s členmi skupiny hodnotím pozitívne.

0 1 2 3 4 5

10. Spoluprácu členov skupiny so mnou hodnotím pozitívne.

0 1 2 3 4 5

11. Pozitívne hodnotím zodpovedný prístup členov skupiny k riešeniu úloh.

0 1 2 3 4 5

Spracované podľa projektu **EÚ – cesta k jazykom, k porozumeniu kultúr a k tolerancii**,
autorkou projektu je **PaedDr. Miriam Lazanová**.

Liečivé recepty starej mamy

A Úvodné informácie o projekte:

Téma:	Liečivé recepty starej mamy
Cieľ:	Vypracovať súbor liečivých receptov starej mamy/babičky vo forme plagátu
Motivácia:	Vychádzka do areálu školy spojená s hľadaním rastlín uvedených na obrázkoch a identifikovaním ich vôní
Druh projektu:	Kombinovaný
Trvanie projektu:	2 mesiace (5 vyučovacích hodín)
Vzdelávacie oblasti:	Človek a príroda Umenie a kultúra

B Anotácia projektu:

Projekt je zameraný na spoznanie liečivých rastlín regiónu, v našom prípade lipy malolistej, bazy čiernej a púpavy lekárskej, a ich liečivých účinkov na ľudský organizmus (učiteľ vyberá liečivé rastliny podľa toho, aké rastú v ich areáli školy alebo v okolí školy). Žiaci informácie o liečivých účinkoch rastlín získavajú aj od svojich starých mám/babičiek. Žiaci pri realizácii projektu vzájomne komunikujú a spolupracujú v skupinách. Výstupom vzájomnej spolupráce žiakov je produkt. **Produktom je plagát** receptov z lipy malolistej, bazy čiernej a púpavy lekárskej, ktoré pomáhajú liečiť zranenia a ochorenia.

Téma projektu patrí do školského vzdelávacieho programu, vzdelávacia oblasť **človek a príroda**, predmet prírodoveda, 3. ročník, tematický celok: Rastliny a huby a vzdelávacia oblasť **umenie a kultúra**, predmet výtvarná výchova, 3. ročník, téma: Rozvoj fantázie a syntetické podnety.

C Realizácia a časové plánovanie projektu zameraného na kooperáciu žiakov

Časový rámec	Aktivita/úloha	Cieľ	Postup	Výstup	Poznámky
1 h	Vychádzka na školský dvor, pozorovanie kvetov lípy malolistej, bazy čiernej a púpavy lekárskej v altánku na školskom dvore	Cítiť vôňu liečivých rastlín a nazbierať kvety	Pod stromami so zavretými očami precítiť vôňu	Každý žiak odtrhne kvet určený na usušenie	Zapojenie zmyslového vnímania žiakov pozitívne naladí
1 h	Opis liečivých rastlín na základe detského atlasu rastlín	Opísať vybrané rastliny a zistiť, ktorá časť rastliny má liečivé účinky	Žiaci pracujú v skupinách a na základe detského atlasu rastlín opisujú určené rastliny a ich liečivé účinky	Opis rastliny ako príprava na tvorbu plagátu	Žiaci vytvoria skupiny samostatne, učiteľ nezasahuje do ich výberu
2 h	Liečivé recepty starej mamy - lípa - malolistá - baza - čierna - púpava - lekárska	Vypracovať súbor liečivých receptov z rastlín (lípa malolistá, baza čierna, púpava lekárska) vo forme plagátu	Skupina si vyberie jednu rastlinu, dve alebo tri a vzájomnou kooperáciou vytvárajú recepty vo forme plagátu	Plagát	Dobrovoľný výber žiakov do skupín zvýši ich aktivitu kooperovať
1 h	Hodnotenie projektu	Zhodnotiť vytvorený	Hodnotenie výstupov skupín	Hodnotenie na základe	Žiaci participovali

		produkt projektu, hodnotiť realizáciu projektu		kritérií	na tvorbe kritérií

Fáza projektu: motivačná fáza projektu

Časový rámec: 1 vyučovacia hodina

Cieľ aktivity: **Opísať** vôňu liečivých rastlín – lipy malolistej, bazy čiernej a púpavy lekárskej a **nazbierať** kvety liečivých rastlín na usušenie.

Opis realizácie aktivity:

Učiteľ realizuje vyučovaciu hodinu na školskom dvore. Žiaci sa rozdelia do skupín samostatne, učiteľ nezasahuje do ich výberu, žiakom rozdá obrázky liečivých rastlín a zadá nasledovné úlohy (pozn.: učiteľ napíše úlohy na papier a rozdá ich každému žiakovi):

- na základe obrázkov vyhľadajte liečivé rastliny v areáli školy,
- vymenujte časti liečivých rastlín,
- opíšte vôňu liečivých rastlín so zavretými očami,
- vytvorte aspoň dve vety o rastline.

Učiteľ počas práce žiakov vytvorí 5 stanovísk (žiaci tvoria 5 skupín/v každej skupine sú 4 žiaci) v areáli školy, pripraví papier, pastelky a fixky. Každá skupina si úlohy spoločne prečíta, žiaci diskutujú o úlohách a následne ich zaznamenajú na papier, kreslia (učiteľ nebráni žiakom v ich tvorivosti, očakáva, čo zaznamená každá skupina, žiaci farbami a tvarmi vyjadria svoje vnemy). Po prezentovaní pripravených výstupov jednotlivých skupín žiaci nazbierajú kvety liečivých rastlín, ktoré prinesú do triedy na usušenie.

Zhodnotenie aktivity žiakmi:

Žiaci ocenili učenie vonku, na čerstvom vzduchu. Plnenie úloh považovali za hru. Vytvorenie viet považovali za ťažšiu úlohu, ale v každej skupine sa našiel aspoň jeden žiak, ktorý začal tvoriť vetu a postupne mu pomáhali spolužiaci zo skupiny. Prekvapením pre žiakov bolo, že púpava lekárska je rastlina bez vône.

Zhodnotenie aktivity žiakov učiteľom (aj z hľadiska kooperácie žiakov):

Žiaci v skupinách spolupracovali, akceptovali sa navzájom. Ciele boli jednotlivými skupinami splnené. Jedna skupina okrem viet vytvorila pre žiakov hádanku.

Hádanka

Klobúčik žltý má,
lúku krásne pokrýva. (púpava)

Obr. 8: Kooperácia žiakov
Zdroj: foto p. Piešová

Prípravná fáza projektu – mapovanie a triedenie informácií

Časový rámec: 1 vyučovací hodina

Cieľ aktivity: **Opísať** vybrané rastliny a **zistiť**, ktorá časť rastliny má liečivé účinky.

Opis realizácie aktivity:

Žiaci vytvoria pôvodné skupiny, vytvoria 5 stanovíšť. Na každom stole sú detské knihy liečivých rastlín – detský atlas rastlín (učiteľ viditeľne označí, na ktorej strane sa nachádzajú vybrané liečivé rastliny, v prípade, že učiteľ nemá detský atlas rastlín, snaží sa vybrať také knihy, ktoré žiakov zaujmú – obsahujú farebné obrázky s opismi častí rastlín a krátkym textom). Žiaci si rozdelia úlohy, v prípade potreby učiteľ pomôže žiakom si úlohy rozdeliť.

Žiaci opisujú jednotlivé rastliny. Výstup spracujú do štruktúrovaného textu:

- vonkajší opis (žiaci môžu aj nakresliť) – ako vyzerá rastlina (veku primerane),
- čo tvorí rastlinu – koreň, stonka/kmeň, listy, kvety,
- ktorá časť rastliny je liečivá.

Zhodnotenie aktivity žiakmi:

Žiakom sa farebné knihy veľmi páčili. Vyjadrili sa, že knihy by radi listovali a učili sa aj o iných rastlinách.

Zhodnotenie aktivity žiakov učiteľom (aj z hľadiska kooperácie žiakov):

Žiaci v skupinách spolupracovali, ich spolupráca sa začala až po chvíli, keď sa oboznámili s knihou na stole. Kniha ich zaujala, potrebovali ju prelistovať, odpútala ich pozornosť od plnenia úloh. Po usmernení žiakov, že knihy nie sú na hranie, ale na prácu, sa začala aktívna spolupráca. Žiaci boli usmernení, aby pracovali s textom na označených stranách. Ciele boli jednotlivými skupinami splnené, ale skupinám bolo potrebné pomáhať. Do budúcnosti navrhujem vybrať informácie iba o spomínaných troch rastlinách, čím sa skoncentruje pozornosť na uvedené tri rastliny. Pri určení, ktorá časť rastliny je liečivá, bola potrebná tiež pomoc zo strany učiteľa. Výstupom bol žiakmi nakreslený obrázok rastliny, žiaci vyznačili časti rastliny a liečivú časť.

Domáca úloha (na týždeň na hodinu prírodovedy):

- Porozprávajte sa s vašou babičkou o liečivých účinkoch vybraných rastlín (lipa malolistá, baza čierna, púpava lekárska), liečivé účinky jednotlivých rastlín si zapíšete do zošita.
- Požiadajte babičku, aby vám napísala aspoň jeden recept, pri ktorom využijeme liečivú časť rastliny.
- Pripravte si obrázky liečivých rastlín (napr. vystrihnite z časopisov...)

Realizačná fáza projektu – riešenie problému

Časový rámec: 2 vyučovacie hodiny (spolu)

Cieľ aktivity: Vypracovať súbor liečivých receptov z rastlín (lipa malolistá, baza čierna, púpava lekárska) vo forme plagátu.

Opis realizácie aktivity:

Žiaci sa opäť rozdelia do pôvodných skupín, vytvoria 5 stanovišť, výstupy budú zaznamenávať na flipchartový papier. K dispozícii majú fixky, pastelky, nožnice, lepidlo, obrázky troch liečivých rastlín, ktoré si priniesli z domu, spracovanú domácu úlohu, obrázky má pripravené aj učiteľ (v prípade, ak si niektorý žiak zabudne doma obrázok).

Na úvod hodiny si učiteľ so žiakmi prekonzultuje domácu úlohu, zistí, ako sú žiaci pripravení.

Na stôl (dva stoly sú spolu so 4 stoličkami) si žiaci dajú:

1. výstup z minulej hodiny (rastlinu/rastliny s opisom),

2. výstupy z domácej úlohy (liečivé účinky rastlín, babičkine recepty),
3. obrázky.

Na základe pripravených materiálov vytvoria žiaci plagát, strihajú, lepia, dopisujú. Učiteľ pomôže žiakom prideliť úlohy, aby kooperatívna práca bola účinná. Výstupom jednotlivých skupín je plagát liečivých receptov starej mamy doplnený opisom liečivých rastlín a obrázkami.

Zhodnotenie aktivity žiakmi:

Tým, že pre žiakov to nebol prvý projekt, žiaci sa na spoločnú úlohu tešili. Hovorili o receptoch, ktoré im babičky pripravili. Z vyjadrení žiakov: „Dostaneme ešte raz takú úlohu, aby som mohol ísť k babke?“ „Babička bola veľmi šťastná, že sme mohli byť celé popoludnie spolu a nešla som do školského klubu“ „S úlohou mi pomohla aj mamka, aj babka.“

Zhodnotenie aktivity žiakov učiteľom (aj z hľadiska kooperácie žiakov):

Zapojenie babičky do domácej úlohy bolo pre žiakov motivujúce. Každý žiak mal spracovanú domácu úlohu (aj napriek tomu, že nie všetky babičky bývajú v Bratislave, žiaci s babičkami telefonovali a recept im cez sociálne siete zaslali alebo im ho rodičia napísali). Práve uvedeného som sa obávala, ale žiaci ma milo prekvapili. Tým, že žiaci boli na vyučovanie pripravení, darilo sa im vypracovať produkt. Ocenili aj veľkosť papiera, tým, že bol veľký, mohli všetky domáce úlohy využiť. Aj napriek tomu, že sa žiaci rozdelili do skupín samostatne, skupiny boli vyvážené (v každej skupine boli aj chlapci, aj dievčatá, skupiny boli aj vedomostne vyvážené), prispelo to k tomu, že počas 2 hodín mali žiaci plagát ukončený. To, čo nebolo zrealizované, bolo hodnotenie výstupov. Hodnotenie sa uskutoční na nasledujúcej vyučovacej hodine v príjemnej atmosfére, pri pití čaju z liečivých rastlín (z kvetov, ktoré si žiaci usušili).

Hodnotiaca fáza projektu

Časový rámec: 1 vyučovacia hodina

Cieľ aktivity: Hodnotiť projekt, zhodnotiť vytvorený produkt projektu.

Opis realizácie aktivity:

Spolu so žiakmi sme navrhli **kritériá hodnotenia pre žiakov a na celkové zhodnotenie produktu učiteľom:**

Každá skupina dostala hodnotiaci hárok, spoločne hodnotili aktivitu žiakov emotikonom (*smajlíkom*). V prípade, že sa *smajlík* neusmieval, skupina uviedla dôvody, ktoré ich k tomu viedli. Uviedli ich do poznámky. Hodnotenie bolo realizované v príjemnej atmosfére, pri pití čaju z liečivých rastlín.

Obr. 9: Záverečné hodnotenie spojené s pitím čaju z liečivých rastlín
Zdroj: foto p. Piešová

Žiaci ☺ ☹ ☹

Kritériá	Žiak 1	Žiak 2	Žiak 3	Žiak 4
príprava na vyučovanie vrátane domácej úlohy				
zapájanie sa do spoločnej práce				
vzájomné akceptovanie/rešpektovanie				

Poznámky:

Hodnotenie skupín učiteľom ☺ ☹ ☹

Kritériá	skupina 1	skupina 2	skupina 3	skupina 4	skupina 5
kooperácia skupiny z pohľadu učiteľa					
vzájomné rešpektovanie sa žiakmi					
zvládnutá téma					
farebnosť					
estetické hľadisko					
využitá celá plocha papiera					
schopnosť prezentácie skupiny pred spolužiakmi					

Celkové zhodnotenie projektu:

Projekt patril medzi úspešné projekty. Ciele boli splnené, všetci žiaci boli zapojení do projektových aktivít. Pozitívne hodnotím, že projekt bol realizovaný na konci 3. ročníka, žiaci

už mali skúsenosti s tvorbou projektu a vzájomnou kooperáciou. Žiaci už realizovali štvrtý projekt, preto kooperácia pre nich nebola problém, vedeli sa rozdeliť do skupín, vedeli sa na úlohách dohodnúť (pozn.: ak by išlo o prvé projektové zadanie, je potrebné projekt rozdeliť do dvoch častí, prípadne vybrať iba jednu liečivú rastlinu, učiteľ je v takomto prípade aktívnym poradcom).

Spracované podľa projektu Spoznaj liečivé rastliny vo svojom okolí alebo posedenie pri lipovom čaji od Aleny Piešovej.

Záver

Publikácia je určená lektorom vzdelávania a učiteľom, ktorí považujú za dôležité viesť účastníkov vzdelávania (poslucháčov alebo žiakov) ku kooperácii a tvorivej činnosti, ktorej výsledkom je produkt. Tak, ako sme v publikácii uviedli, bez aktívnej účasti každého, bez vzájomnej kooperácie nie je možné dosiahnuť spoločný cieľ. Alebo inak povedané, žiaci môžu dosiahnuť svoj cieľ iba vtedy, keď aj ostatní žiaci, s ktorými spolupracujú na jednom produkte, dosiahnu tiež svoj cieľ. Práve ukázkami projektov sme opísali možnosti uplatnenia projektového vyučovania so zameraním na kooperáciu a aktívne učenie sa. Dúfame, že prostredníctvom predložených ukážok sme vás podnietili na ďalšie realizovanie školských projektov s dôrazom na kooperáciu.

Zoznam bibliografických odkazov

BAČOVÁ, D., Ľ. NOVAK-DUCKÁ a M. ONUŠKOVÁ, 2014. *Projektové vyučovanie v edukačnom procese*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum. ISBN 978-80-565-0643-1.

DVOŘÁKOVÁ, M., J. KAŠOVÁ a A. TOMKOVÁ, 2009. *Učíme v projektech*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-527-1.

KASÍKOVÁ, H., 2010. *Kooperativní učení, kooperativní škola*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367.

PETRÁŠKOVÁ, E., 2007. *Projektové vyučovanie*. Prešov: Metodicko-pedagogické centrum v Prešove. ISBN 978-80-8045-463-0.

Zdroje fotografií:

1. Zástava EÚ 1024px-Flag_of_Europe.jpg

https://en.wikipedia.org/wiki/European_Union

2. Budova Európskeho parlamentu v Bruseli

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:European_Parliament_building_Brussels_3.jpg

3. Budova Európskeho parlamentu v Štrasburgu

<https://enacademic.com/dic.nsf/enwiki/5222978>

4. Budova Európskej komisie v Luxemburgu

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jean_Monnet_Building_Luxembourg.JPG

5. – 9. Fotodokumentácia p. Lazanovej a p. Piešovej

Formulár na tvorbu projektu

Názov projekt

A Úvodné informácie o projekte:

Téma:	
Cieľ:	
Motivácia:	
Druh projektu:	
Trvanie projektu:	
Vzdelávacie oblasti:	

B Anotácia projektu:

C Realizácia a časové plánovanie projektu zameraného na kooperáciu žiakov

Časový rámec	Aktivita/úloha	Cieľ	Postup	Výstup	Poznámky

D Produkt a vyhodnotenie projektu

Produkt projektu – opis:
Reflexia realizácie projektu:

Vyhodnotenie projektu z pohľadu učiteľa:
Vyhodnotenie projektu z pohľadu žiaka:

Fáza projektu: motivačná fáza projektu

Časový rámec:

Cieľ aktivity:

Opis realizácie aktivity:

Zhodnotenie aktivity žiakmi:

Zhodnotenie aktivity žiakov učiteľom (aj z hľadiska kooperácie žiakov):

Prípravná fáza projektu – mapovanie a triedenie informácií

Časový rámec:

Cieľ aktivity:

Opis realizácie aktivity:

Zhodnotenie aktivity žiakmi:

Zhodnotenie aktivity žiakov učiteľom (aj z hľadiska kooperácie žiakov):

Domáca úloha

Realizačná fáza projektu – riešenie problému

Časový rámec:

Cieľ aktivity:

Opis realizácie aktivity:

Zhodnotenie aktivity žiakmi:

Zhodnotenie aktivity žiakov učiteľom (aj z hľadiska kooperácie žiakov):

Hodnotiacia fáza projektu

Časový rámec:

Cieľ aktivity:

Opis realizácie aktivity:

Celkové zhodnotenie projektu:

Fotodokumentácia